

**T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJESİ
SONUÇ RAPORU**

**İHRACATÇI FİRMALARDA DIŞ TİCARET
TEŞVİKLERİNİN KULLANIMI VE BÖLGE EKONOMİSİ
ÜZERİNE ETKİLERİ: BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ**

PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ: Yrd. Doç. Dr. Cumhuri ŞAHİN

ARAŞTIRMACILAR:
Öğr. Gör. Tufan YAYLA

BAŞLAMA TARİHİ: 15.07.2015

BİTİŞ TARİHİ: 15.07.2016

**BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
BİLECİK, 2016**

İHRACATÇI FİRMALARDA DIŞ TİCARET TEŞVİKLERİNİN KULLANIMI VE BÖLGE EKONOMİSİ ÜZERİNE ETKİLERİ: BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Günümüzde ülke ekonomilerinin gelişiminde ihracat önemli bir faktördür. Ülkeler ihracatlarının gelişimi için ihracatçı firmalara bir takım teşvik ve krediler sunmaktadır. Türkiye’de on dört farklı teşvik ve kredi desteği bulunmaktadır. Ülke ihracatının artışı sağlamaya yönelik bu teşviklerin faydalanılan bölgelerde ekonomik gelişimi de sağlaması beklenmektedir.

Bilecik ilinin ülke ihracatında ki payının %1’in altında olduğu dikkate alınarak yapılan bu çalışmamıza katılan ve Bilecik ilinde faaliyette bulunan Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı ihracatçı firmaların çoğunun teşvik ve kredilerden haberdar oldukları, haberdar oldukları halde yararlanmayan firmaların gerekçelerini ise sırasıyla en çok bilgi yetersizliği, desteğin sektöre yönelik olmayışı, bürokratik engeller ve destek şartlarının ağırlığı oluştururken desteklerden yararlanan firmaların en çok yararlandıkları destekler ise sırasıyla; yurt dışı fuar desteği, Dahilde işleme rejimi, Eximbank kredileri ve Yatırım Teşvik Belgesi destekleri olarak görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Dış Ticaret, Teşvik, Bilecik, Kredi, Bölgesel Kalkınma, Teşvik ve Kredi

USE OF FOREIGN TRADE INCENTIVES BY EXPORTING COMPANIES AND CORRESPONDING EFFECTS ON REGIONAL ECONOMY: EXAMPLE OF BİLECİK PROVINCE

ABSTRACT

Today, the country's economy in the development of an important export factor. Countries to the export companies to encourage exports and loans for the development of a team atmosphere. Fourteen different incentives and credit support in Turkey. The use of incentives to increase the country's exports are expected to contribute to the economic development in these regions.

The exports of the province of bilecik in the country of the share below 1% considering that our study and participating in activities in the province of bilecik, which have registered with the Chamber of trade and Industry exporter of encouragement and many of the companies are aware of the loan, and even though they are aware that firms do not benefit on the grounds of, respectively, the most lack of information, lack of support for the sector, bureaucratic obstacles and support the weight of most of the companies who benefit from support in creating the conditions that supports the Moslems, respectively; abroad support, inward processing regime, and the support of Eximbank loans was seen as an investment incentive certificate.

Keywords: Foreign Trade, Incentive, Bilecik, Credit, Regional Development, Incentive and Credit

1. GİRİŞ

Küreselleşme oldukça uzun bir geçmişi olan ve halende yaşayan boyutlu bir olgu olduğu için sınırları kesin çizgilerle çizilmiş ve üzerinde uzlaşmaya varılmış bir tanımlamasını yapmak oldukça güçtür (Günsoy, 2006). Küreselleşme üzerine çalışan tarihçiler ise günümüz dünya ekonomisini dolayısıyla küreselleşmeyi 1870 ve 1914 yılları arasındaki dönemde yaşanan bir takım teknolojik gelişmeye bağlamaktadırlar. Bu teze göre denizyolu ve demiryolu gibi ulaşım yolları ile telgraf gibi haberleşme hatlarının kurulması birbirlerine uzak ülkeleri yakınlaştırmış ve birbirleri ile iletişim kanallarını arttırmıştır. Buna görece olarak daha güçlü ekonomiye sahip Avrupalıların diğer dünya toplumlarıyla bağımlılığı esas alan ticari bir ilişki kurmaları da eklenince günümüz küreselleşmesinin temelleri oluşturulmuştur (Eşkinat, 2001). Küreselleşme olgusu ile birlikte ticaretin önündeki sınırlar kalkmış ve ticaret evrenselleşmiştir. Öyle ki finansal piyasalardaki işlemler ve organizasyon ideolojisinin firmalar arasındaki yaygınlaşması, sembolik araçlarla gerçekleştirilebilmektedir. Bu alanlardaki bilgiler bilgisayar ekranları aracılığı ile tüm dünyaya ulaştırılmaktadır (Eşkinat, 2001).

Küreselleşmenin ülkeler üzerine etkilerine dair iki farklı görüş bulunmaktadır. Bunlardan olumsuz olan görüşün sahiplerinden Bauman'ında söylediği gibi küreselleşme ile bir zamanlar bütün ekonomik düşüncenin vazgeçilmez zemini olduğu düşünülen ulusal ekonomi giderek daha fazla istatistiki bir kurgu haline gelmektedir (Bauman,1999). Dolayısıyla bu görüşle anlatılmak istenen küreselleşme ile ulus devletlerin gelişen ekonomik olayları tek başlarına yönetme yada yön verme yeteneklerinin kaybolduğudur. Karşıt görüşteki Neoliberal iktisatçılar ise küresel ekonomide tüm ülkelerin bir düzeyde karşılaştırmalı üstünlükleri olacağı için küreselleşme sürecinden fayda sağlayacağı görüşündedirler (Bahçekapılı, 2009).

Küreselleşmenin bir sonucu olarak günümüzde dünyanın bir ucunda üretilen mal ve hizmet diğer ucuna satılabilmekte ve buna teknolojiye ki ilerlemelerde hız kazandırmaktadır. Bilgi işlem teknolojilerinde gelişmeler ve değişimler 1970'li yıllardan beri dünyanın tek pazar olgusuna doğru gitmesine yol açarken Türkiye ise bu değişim sürecine ancak 24 Ocak 1980 kararları ile katılabilmektedir (Karaçor, 2007).

Bu süreçte gelişen teknoloji ve hızlanan ticaret, işletmelerin rakipsizliğini ortadan kaldırmış ve rekabet ortamını arttırmıştır. Bu nedenle gelişmekte olan ülkelerde ihracatın teşviki, ihraç edilen malların çeşit ve miktarının artırılması önemini korumuştur (Coughlin, 1987). İhracata yönelik devlet yardımlarının uygulanmasındaki bir diğer amaç ise toplumsal ve ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesi amacıyla yapılacak faaliyetlerin, uluslararası kuruluşlara taahhütlerimize ters düşmeyecek araçlar ile desteklenmesidir (Durman ve Önder, 2007).

İhracat için etkin bir şekilde üretim yapan işletmeler, ekonomideki diğer işletmeleri de bu yolda üretim yapmaya zorlayarak, ülke içindeki rekabetinde artmasını ve verimliliğin yükselmesini sağlamaktadır (Kemer, 2003). Bu amaçla ülkeler uyguladıkları teşvik politikaları ile önce ihracatı arttırmayı buna paralel ülke içi üretimi ve istihdamı arttırmayı ve en sonunda da Milli gelir artışıyla ekonomik büyümeyi devam ettirmeyi amaçlamaktadırlar. İstikrarlı bir ekonomik büyüme için iç talep artışının yanı sıra dış ticaret imkanları da oluşturacak şekilde üretim yapısının dönüştürülmesi, üretim yapısı içinde ki sanayi payının artması ve döviz kaynağı olarak hammadde ihracatından sanayi malı ihracatına yönelilmesi gerektirmektedir (Bakır, 1999). Ayrıca ihracattaki artış ve dış piyasalara açılma pozitif dışsallıklar sağladığı için ekonomik büyümenin anahtarıdır (Awokuse, 2006).

Türkiye’de Cumhuriyet dönemindeki ilk ihracat desteklerinin İzmir İktisat Kongresi sonucu 1927 yılında çıkan Teşvik-i Sanayi Kanunu olduğu bilinmektedir. Ancak teşviklerde 1980 yılından itibaren uygulanmaya başlanan ihracata yönelik sanayileşme politikası günümüz teşviklerinin oluşmasını sağlamıştır (İyibozkurt, 2002). Ayrıca Türkiye’de ihracat destekleri incelendiğinde ise 1994 yılına kadar firmalara nakit yardımlar şeklindeki ihracat teşviklerinin, Dünya Ticaret Örgütü ile Avrupa Birliğinin yaptığı düzenlemeler sonucu yol gösterici ve yönlendirici bir niteliğe kavuştuğu görülmektedir (Durman ve Önder, 2007).

Türkiye de yapılan tüm bu iyi düzenlenmelere karşın, yeni oluşan rekabet ortamında işletmeler ticari faaliyetlerinin devamında mali sıkıntılar çekmekte ve destek beklemektedir. Bu süreçte temel amacı sosyal refah seviyesini en üstte tutmak olan

devletler, ticaretin bu hızlı evresinde ihracatlarını arttırmak ve devamlı kılmak için mali sıkıntı çeken, gelişmek için finansal destek bekleyen kendi firmalarının devamlılığını koruyabilmeleri için bir takım tedbirler ve destek paketleri geliştirmişlerdir. Bu anlamda Türkiye’de de özellikle ihracatı geliştirmeye ve ihracat hedefinde olan işletmeleri desteklemeye yönelik destek paketleri oluşturmuştur. Türkiye’de verilen desteklerin başlıcaları; Araştırma Geliştirme Destekleri, Uluslararası Nitelikteki Yurtiçi İhtisas Fuarları Destekleri, Yurtdışı Fuar Desteği, Pazar Araştırması Desteği, Eğitim ve Danışmanlık Desteği, Yurtdışı Ofis ve Mağaza Açma Desteği, Çevre Maliyetlerinin Desteği, İstihdam Yardımı Desteği, Türk Malı İmajı ve Turquality Desteği, Tarım Destekleri, KDV Desteği, Yatırım Teşvik Belgesi Desteği, Dahilde İşleme Rejimi Desteği, Türk Eximbank kredileri ve Yatırım teşvik Belgesidir. Desteklerden biri olarak gösterilen Türk Eximbank kredileri özünde faizli bir borç verme de olsa uygulanan düşük faiz ve kapsamı da destek niteliği kazanmasına yol açmaktadır.

Türk ekonomisinin yeni dünya ekonomik düzeni ile bütünleşmek için en önemli ekonomik atılımı yaptığı 24 Ocak 1980 tarihinde itibaren ihracat hacminin 2009 yılı hariç her yıl yükseldiği görülmektedir. 2015 rakamları incelendiğinde de toplam ihracatın TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre 143 Milyar USD’yi aştığı görülmektedir. Bilecik ilinden aynı dönemde yapılan ihracat ise 43 Milyon USD civarında gerçekleşmiştir. Türk İhracatı 1980 yılından itibaren yükselirken Bilecik ilinde ihracat yıllar içinde dalgalı bir seyir izlemiştir ve 2012 yılında 92 milyon USD ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Bilecik ve Bozüyük Ticaret ve Sanayi Odaları raporlarına bakıldığında Bilecik ihracatında başlıca sektörler mermer, seramik, metal, inşaat malzemelerinin oluşturduğu görülmektedir.

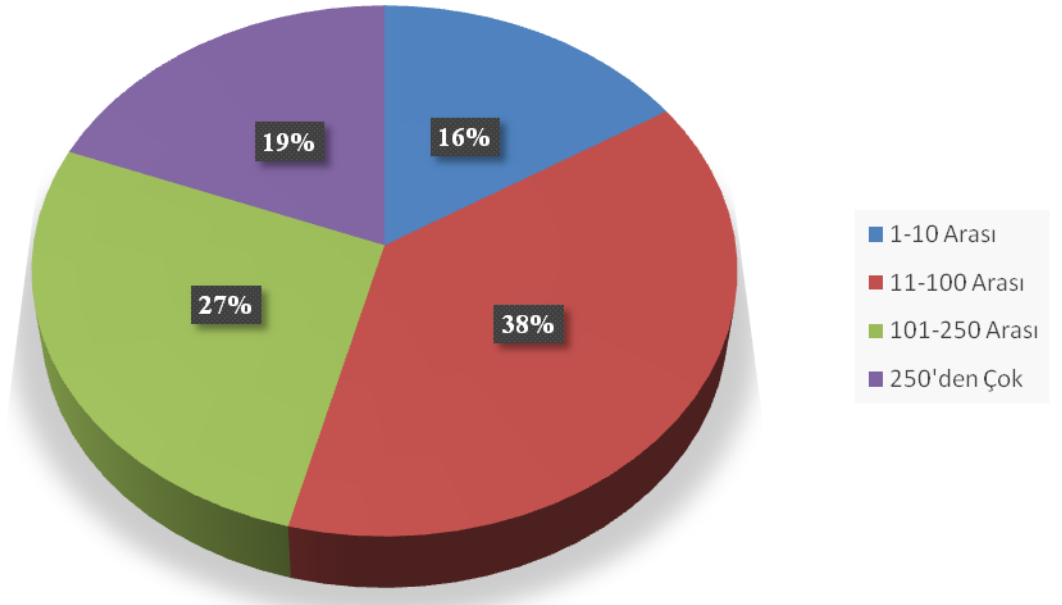
Bilecik ilinde Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası ile Bozüyük Ticaret ve Sanayi Odasına üye olan firmaların sayısı 2200 ve bunların arasından ihracat yapan yada ihracat potansiyeli olan büyük ölçekli firmaların sayısı ise 165’dir. Ayrıca Türkiye’nin dış ticaret hacmi incelendiğinde Türk ihracatı sürekli artış göstermekte ancak Bilecik Bölgesi’nin ihracat içindeki payı %0,05’den azdır. İhracat oranının oldukça düşük olmasının asıl gerekçelerinin ortaya konması açısından firmaların ihracat yapmaya ve

ihracata dönük teşvikler almaya dönük tutum ve algılarının ortaya konulması önem arz etmektedir.

Bu açıdan bu araştırma ile Bilecik de faaliyette bulunan firmaların özellikle ihracata dönük devlet desteklerinden ne ölçüde haberdar olduğu, haberdar olanların bu desteklerden ne kadar yararlanabildiği, yararlanmayı tercih etmeyenlerin yararlanmama sebeplerinin neler olduğu gibi konuların aydınlatılması amacıyla anket düzenlenmiş ve çalışmaya ulaşılabilen 37 firma katılmıştır.

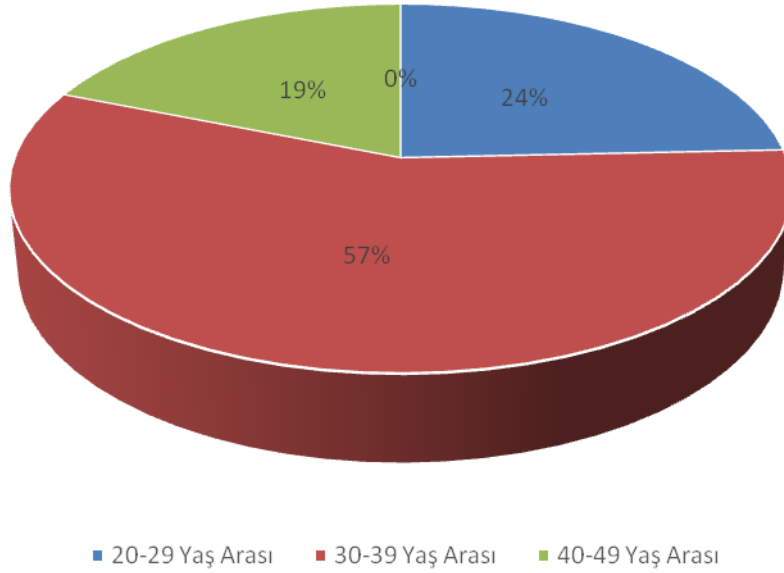
2. YAPILAN ANKET ÇALIŞMASI VE SONUÇLARI

Anket kapsamında sorulan sorularla firmaların öncelikli olarak çalışan sayıları, yaş aralıkları ve eğitim durumlarına ilişkin demografik sorular sorulmuştur. Bu sorularla amaçlanan firmaların çalışan sayı büyüklükleri ve eğitim durumları ile devletin uygulamış olduğu desteklere bakış açıları arasında bir bağlantı kurmaktır. Bu bilgilerin mevcudiyetiyle ankette firmaların ihracat süreçlerine hakimiyeti ve verilen teşviklere bakış açısı arasında bir bağlantı kurulmaya çalışılmıştır.

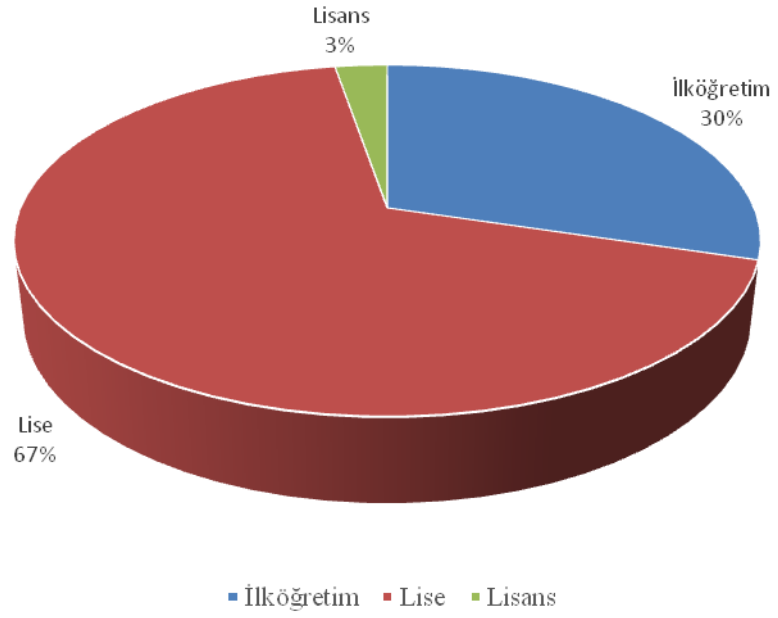
Şekil 1. Firma Çalışan Sayı Aralıkları

Çalışmamızda firmaların demografik yapılarına ilişkin sorularla teşvik ve hibelere karşı olan davranışlarının ilişkilendirilmesi amacıyla birtakım demografik bilgi almaya yönelik sorularda sorulmuştur. Bu sorulardan ilki firmanın ölçeğini ortaya çıkarmaya yönelik sorulan çalışan sayı aralığı sorusudur. Ankete katılan firmaların %38'inde çalışan sayısının 11 ile 100 arasında olduğu bunu sırasıyla %27 ile 101-250 arası çalışanı olan firmalar izlemekte olduğu görülmektedir. (Şekil 1)

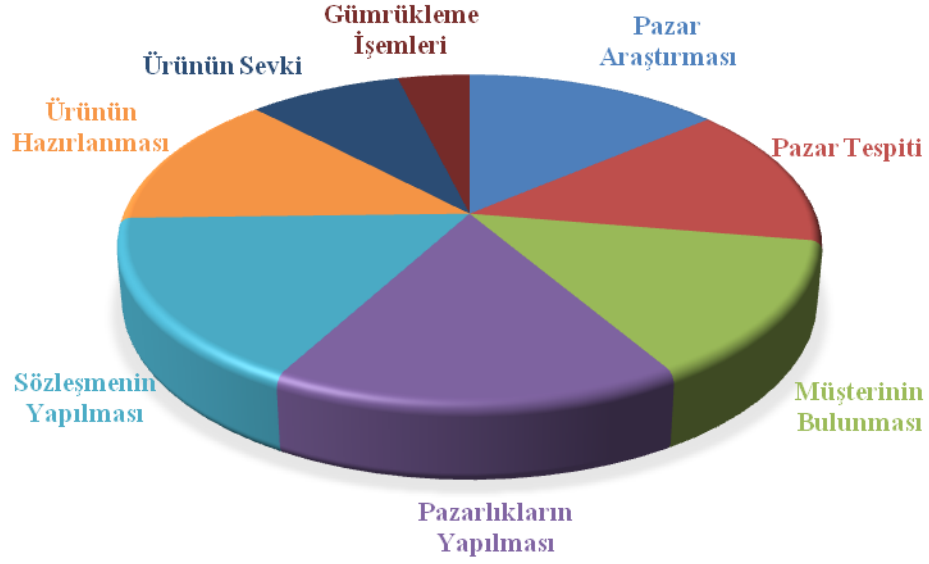
Şekil 2. Firma Personelinin Yaş Aralıkları

Çalışmamızda firmaların demografik yapılarına ilişkin sorulardan bir diğeri de 20'den küçük, 20-29 Yaş arası, 30-39 Yaş arası, 40-49 Yaş arası, 50-59 Yaş arası ve 59'dan büyük cevaplarından oluşan ve yoğunluklu olarak hangi yaş aralığında çalışanlarınız bulunmaktadır sorusudur. Bu soruya verilen cevaplarda firmaların çalışanlarının en çok yoğunlaştığı yaş aralığı olarak %57 ile 30-39 yaş aralığını belirttiği görülmektedir. (Şekil 2)

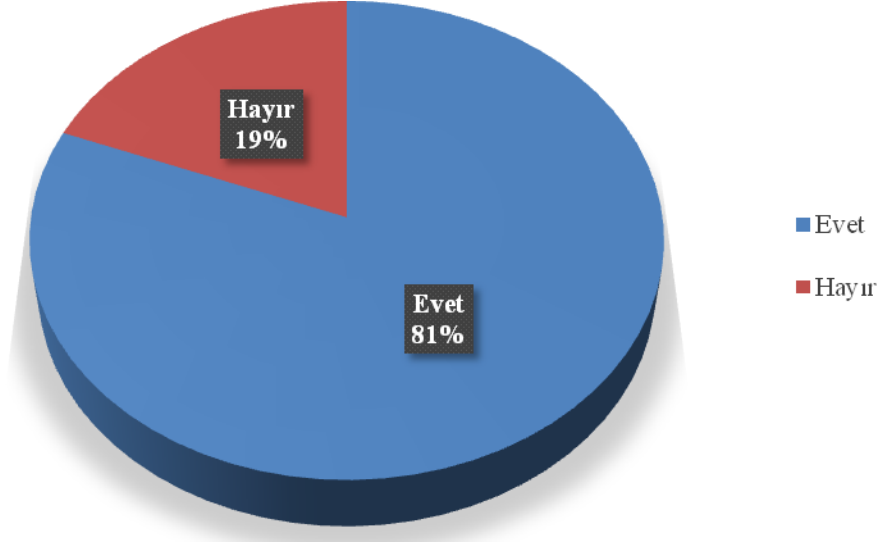
Şekil 3. Firma Çalışanlarının Eğitim Düzeyleri

Çalışmamızda firmaların demografik yapılarına ilişkin son sorumuzda ise çalışanlarının için de en yoğun olarak hangi eğitim seviyesinde insanların bulunduğuna yönelik oldu. Buna göre katılanların %67,6'sı çalışanlarının içinde en çok lise mezunu olduğunu %29,7'si ise ilköğretim mezunu olduğunu belirtmiştir. Bu firmalardan sadece bir tanesinde lisans mezunu çalışanlar diğer eğitim durumuna sahip çalışanlardan daha fazla konumda olarak şekilde %2,7 ile yerini almıştır. (Şekil 3)

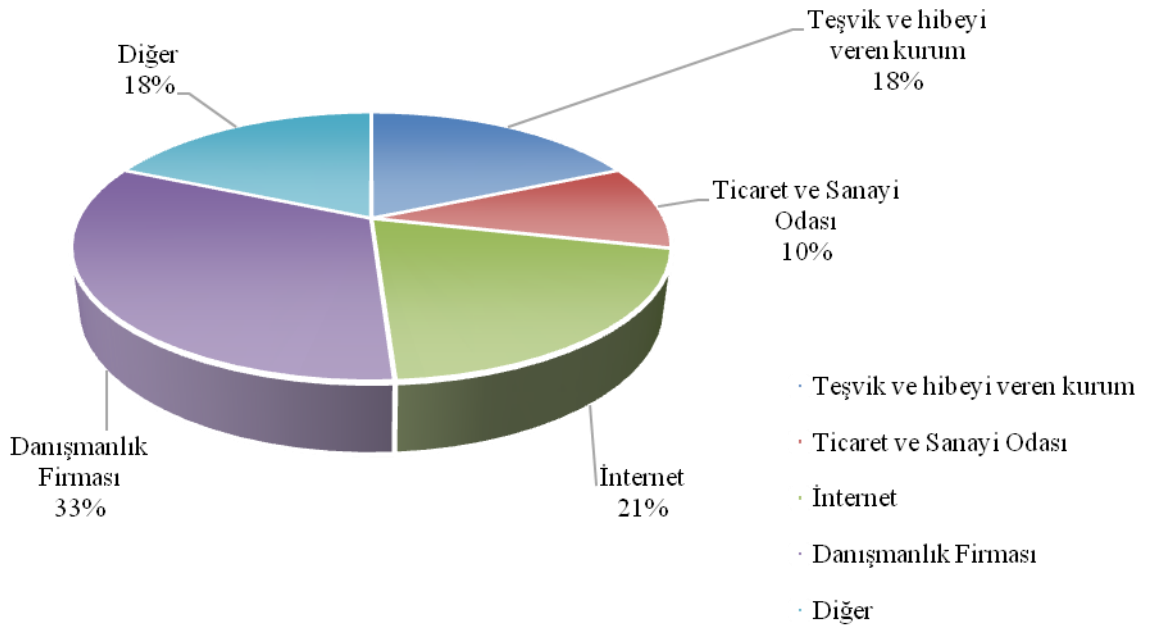
Şekil 4. Firmaların İhracat Süreçlerini Oluşturan İşlemler

Firmalara ihracat sürecini oluşturan pazar araştırması, potansiyel pazar tespiti, müşterinin bulunması, pazarlıkların yapılması, sözleşmenin yapılması, ürünün hazırlanması, ürünün sevki ve gümrükleme işlemlerinden hangilerini kendilerinin dışardan destek almadan yapabildiklerine yönelik soru yöneltildi. Buna göre 25 firma pazar araştırmasını kendi yapabildiğini, 25 firma potansiyel pazar tespitini yapabildiğini, 25 firma kendi müşterisini kendi bulduğunu, 30 firma müşteri ile pazarlıkları kendi yaptığını, 30 firma müşteri ile sözleşmeyi kendi yaptığını, 27 firma ürünü kendi hazırladığını, 15 firma ürünü kendi sevk ettiğini ve 7 firma da ürünü kendi bünyesinde çalıştırmış olduğu gümrük müşaviri yoluyla gümrükleme işlemlerini tamamladığını belirtmiştir.

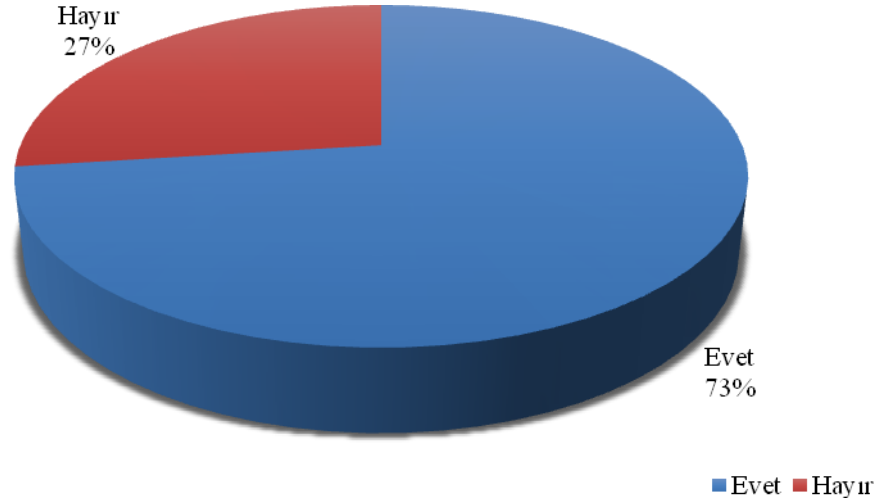
Şekil 5. Devletin Verdiği Teşvik ve Hibeler Hakkında Bilgi Sahibi Olma Oranı

Teşvik ve hibeler hakkında yapılan anket sonucu katılımcı firmaların %81'i bilgi sahibi iken sadece %19 'u bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Şekil 6. Teşvik ve Hibelerden Haberdar Olma Kanalları

Bir önceki soruda teşvikler hakkında bilgi sahibi olduğunu belirten firmalara nasıl haberdar olduğu sorusu sorulmuştur. Birden çok seçeneği de işaretleyebilecekleri sorumuzda firmalardan 9 tanesi teşviki veren kurum tarafından bilgilendirildiğini, 5 Tanesi Ticaret ve Sanayi Odası tarafından bilgilendirildiğini, 10 firma internet yoluyla bilgilendirildiğini, 16 firma danışmanlık firmaları vasıtasıyla bilgilendirildiklerini ve 9 firmada diğer farklı yollarla bilgilendirdiklerini belirtmişlerdir. Firmaların diğer seçeneğinin içinde ağırlık olarak kendi birim personeli yer alırken bir başka firma temsilcisi ise makine teçhizat satın aldıkları firma tarafından bilgilendirildikleri belirtmiştir (Şekil 6).

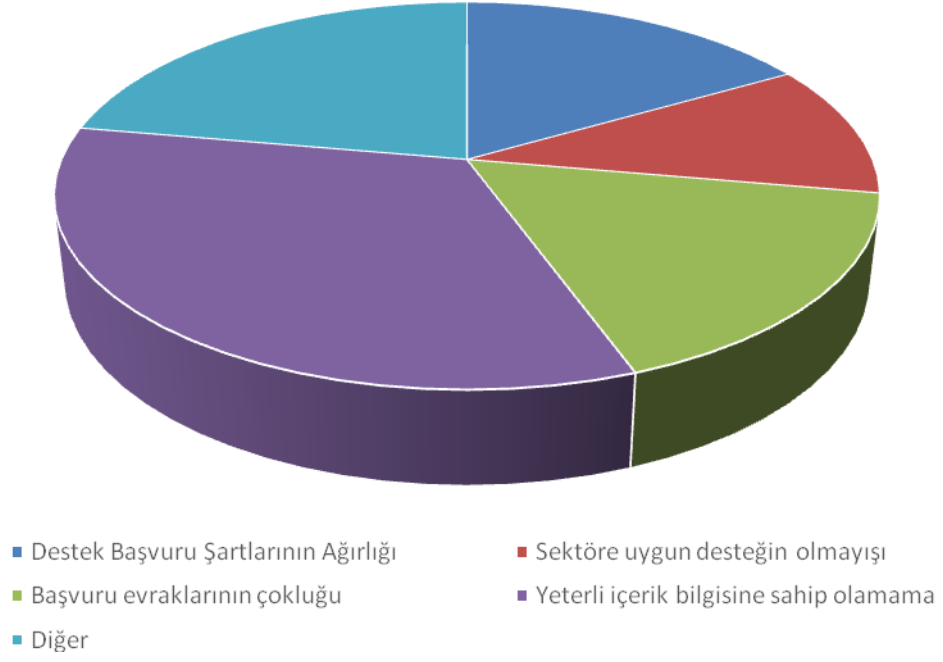
Şekil 7. Desteklerden Yararlanma Oranı

Çalışmamıza katılan firmaların %73'ü en az bir kerede olsa da devlet tarafından verilen teşvik ve kredilerden faydalandığını belirtmiş olup %27'si ise faydalanmadığını belirtmiştir.

Tablo 1. Teşviklerden Faydalanan Firmaların Destek Dağılımları

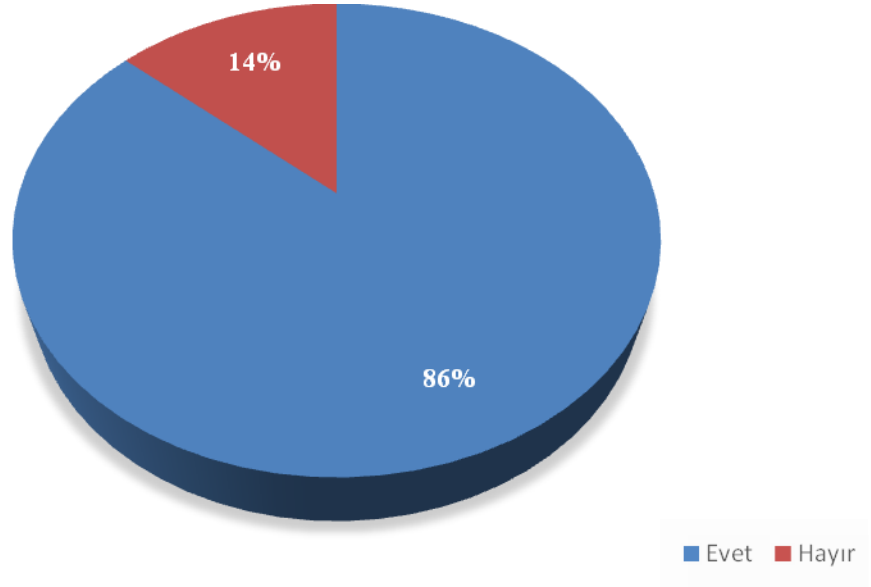
Destek Adı	Destekten Faydalanan Firma Sayısı
Araştırma Geliştirme Destekleri	14
Yurtdışı Fuar Katılım Desteği	20
Yurtiçi İhtisaslaşma Fuarına Katılım Desteği	5
Pazar Araştırma Desteği	17
Eğitim Desteği	15
İstihdam Desteği	7
Markalaşma Desteği	8
Patent Faydalı Model Desteği	3
Turquality Desteği	2
Yurtdışı Ofis Mağaza Açma Desteği	3
Dahilde İşleme Rejimi Desteği	12
Hariçte İşleme Rejimi Desteği	1
Eximbank Kredileri	12
Yatırım Teşvik Belgesi	14

Yatırım-üretim-istihdam-ihracat tamlamasının oluşmasını sağlamak devletin uygulamış olduğu desteklerin temelini oluşturmaktadır. Bu yardımlar sayesinde yurtdışına açılma sürecinde firmalarımıza her safhada destek sağlanması amaçlanmaktadır. Firmaların bu desteklerle pazarlama, ihracata hazırlık ve markalaşma süreçlerini en verimli şekilde geçirmesinin sağlanması hedeflenmektedir. Projenin bu aşamasında yapılan çalışmaya katılan 37 firma temsilcisine çoktan seçmeli olarak devlet tarafından bahsedilen bu amaç çerçevesinde sağlanan hangi desteklerden faydalandıkları sorulmuştur. Buna göre firmaların verdikleri cevaplar dikkate alındığında Bilecik ilinde bulunan firmaların sırasıyla en çok Yurtdışı Fuar Katılım Desteği, Pazar Araştırma Desteği, Eğitim Desteği, Araştırma Geliştirme Desteği, Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında verilen destekler, Dahilde İşleme Rejimi Desteği ve Eximbank Kredileri desteklerinden yararlandıkları gözlemlenmiştir.

Şekil 8. Teşvik ve Hibelerden Faydalanmama Nedenleri

Teşvik ve hibelerden faydalanmadıklarını beyan eden 10 firmaya faydalanmama sebepleri sorulduğunda firmalar en çok yeterli içerik bilgisine sahip olunamamasını belirtirken bunu sırasıyla destek başvuru şartlarının ağırlığı, başvuru evraklarının çokluğu ve sektöre uygun desteğin bulunmaması almaktadır. Seçenek dışı olarak dört firmadan üçü ihtiyaç duyulmamasını biride başvurunun sonucunun olumsuz olacağı inancından dolayı başvurmadığını dile getirmiştir.

Şekil 9. Teşvik ve Hibeler Hakkında Eğitim Alma İsteği

Çalışma kapsamında katılımcılara son soru olarak üniversite ile bağlı buldukları ticaret ve sanayi odalarının devletin ihracat teşvikleri kapsamında uyguladığı hibe ve kredilere yönelik bilgilendirme toplantılarına, çalışma gruplarına ve eğitim programlarına katılıp katılmayacakları sorulduğunda %86'sı katılmak istediklerini belirtmiştir. Bu yüzde toplam katılımcılar arasında 32 firmaya karşılık gelmektedir.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma dönemini de kapsayan son sekiz yıllık nüfus verileri incelendiğinde Bilecik il nüfusunun Bilecik merkez ve Bozüyük ilçe merkezinde toplandığı görülmektedir. Aynı dönemde Bilecik ilinin TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre istihdam oranı Türkiye ortalamasının üstünde gerçekleşmiştir. İlin istihdamının kaynağı çoğu İstanbul merkezli olan büyük sanayi kuruluşlarıdır. İlin nüfustaki dalgalanmaların birinci belirleyici faktörü sanayi kuruluşlarıdır. Bunun en belirgin ispatı ise 2008 yılında yaşanan global kriz sonunda Bilecik nüfusunun yaklaşık 20.000 kişilik bir kayıp yaşaması veya göç vermesidir. Bu açıdan araştırmamızın da ana konusu olan devlet

teşvikleri bölge ekonomisi için büyük önem arz etmektedir. Özellikle devletin 2008 krizi esnasında ve sonrasında uyguladığı teşvik politikaları ile bölgede ki firmaların tekrar üretime devam ettiği, nüfus ve istihdamın 2008 öncesine geri döndüğü görülmektedir. Yapılan saha çalışması sonucunda elde edilen verilere göre Bilecik de ankete katılan 37 firmadan 30'u ihracat süreçlerinden olan ürün hazırlamasını kendisi yapmakta iken gümrükleme işlemlerini dışarıdan hizmet alma yoluyla gerçekleştirdiği görülmektedir. Özellikle gümrük işlemlerini kendi bünyesinde gümrük müşaviri çalıştırmak yerine dışarıdan hizmet alımı şeklinde çözmesinin genel sebebi olarak gümrük işlemlerinin başka bir şehirde yapılıyor olması ile genel merkezin başka bir şehirde olması şeklinde açıklanmaktadır. Ayrıca ihracat süreçlerinde müşteriyle pazarlıkların yapılması ve sözleşmenin hazırlanması ile ürünlerin sevki de en çok yerinde yapılan işlemler olarak görülmektedir.

Firmaların teşviklere karşı genel bakışı incelendiğinde çalışmaya katılanların %81'inin teşviklerden genel anlamda haberdar olduğu sadece %19'luk kısmın bilgisinin bulunmadığı görülmüştür. Teşviklerden haberdar olmayan bu 7 firmaya anketin sonunda teşviklere dair yapılacak eğitim, bilgilendirme toplantısı, çalıştay düzenlenmesi durumunda katılıp katılmayacakları sorulduğunda 7 firmadan 2si katılabileceklerini belirtmiştir. Katılamayacak olan firmalardan ise sadece biri zaman kaybı olarak nitelirken diğerleri lokasyon sıkıntılarını ve işlerin yoğunluğunu katılamama gerekçesi olarak belirtmişlerdir. Teşviklerden haberdar olduğunu belirten firmaların bilgiyi yoğunlukla internet ve danışmanlık firması yetkililerinden almış olması, Ticaret ve Sanayi odaları ile destek programlarını uygulayan kurumların firmalara ulaşım konusunda daha aktif olmaları gerektiği gerçeğini göstermektedir. Ayrıca ankete katılan 37 firmadan 32'sinin üniversite ile ticaret ve sanayi odaları işbirliğiyle yapılacak etkinliklere katılmak istemiş olmaları ticaret ve sanayi odasına üye olan katılımcıların teşvikler hakkında bilgi taleplerinin netliğine dair hem önemli bir veriyi hem de isteği göstermektedir.

Araştırmamız temelde yatırım-üretim-istihdam-ihracat tamlamasının rakamlara yansımamış olması üzerine kurulmuş ve bunun sebeplerini araştırmaya yöneliktir. Ankete katılan firmaların vermiş oldukları verilere dayanarak teşviklerden genel

itibariyle yaralanan Bilecik, istihdam oranında Türkiye ortalamasının üstünde yer almış olmasına karşın ülke genel ihracatı içinde %0,05'lik paya sahip olması tezat oluşturmaktadır. İstihdam ve üretim rakamlarında Türkiye ortalamasının üstünde yer almasına rağmen ihracat rakamların da ki bu düşüklüğün sebebi olarak Bilecik ilinde bulunana büyük ölçekli firmaların merkez ve pazarlama bölümlerinin Bilecik dışında bulunması ile Bilecik dışında vergi dairesine kayıtlı olmaları sebep olmaktadır. Öyle ki ihracat verileri oluştururken ihracatı yapan firmanın üretimi nerede gerçekleştirdiğine göre değil firmanın kayıtlı olduğu vergi dairesine göre kayıt altına alınmakta ve istatistiki bilgiler bu şekilde oluşturulmaktadır. TUIK tarafından hesaplanmakta olan yaşam endeksine göre 81 il arasında Bilecik ilinin 13. Sırada yer alması hatta Ekonomi Bakanlığınca belirlenen yatırım bölgeleri içinde Bilecik ilinin üçüncü bölgede yer alması buna karşılık olarak ihracat rakamlarında ki kötü performansın oluşmasının sebebinin Bilecik de üretim faaliyetinde bulunan ya da ihracat yapan firmaların kayıtlı oldukları vergi dairelerinin Bilecik dışında olmasından ötürü olduğu açık bir şekilde tespit edilebilmektedir.

İstihdam ve üretim yükünün büyük bir kısmını gerçekleştiren ihracatçı firmaların çoğunluğunun Bilecik dışında bir şehirde merkezlerinin bulunması Bilecik de kayıtlı olan firmalara yönelik çalışma yapılması gerekliliğini daha da arttırmaktadır. Bu amaçla Bilecik ilinde bulunan Bozüyük Ticaret ve Sanayi Odası ile Bilecik Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı mevcut ihracatçı üyelerinin dışında ihracat potansiyeli olan firmaların tespit edilmesi ve ihtiyaçlarına uygun teşviklere yönlendirilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Özellikle ilde faaliyet gösteren ticaret odalarının önderliğinde üniversite ve ilgili kurumların desteği ile oluşturularak çalıştay ve eğitim seminerleri yoluyla Bilecik ili vergi dairesine kayıtlı üyelerinde ihracata yönelmesinin sağlanabileceği ve Bilecik ili ihracatının artacağı öngörülmektedir. Teşvik ve kredilere yönelik bilgilendirmelerin Bilecik iline bağlı organize sanayi bölgesine sahip Osmaneli ve Pazaryeri gibi ilçelerde yer alan üyelere kadar ulaştırılması ile istihdam ve nüfus yoğunluğu Bilecik ve Bozüyük şehir merkezlerinde toplanmadan ilin geneline yayılması böylece ilin tüm bölgelerinde ekonomik gelişmişlik seviyesinin arttırılabileceği ön görülmektedir.

Kaynaklar

- Akdeve, E. ve Karagöl, E.T. (2013). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Teşvikler ve Ülke Uygulamaları, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37
- Akın, H. (2009). Dış Ticaret Destekleri.1. Basım. Ankara:Elma
- Awokuse, T. O. (2007). Casuality between Exports, Imports, and Economic Growth: Evidence From Transition Economies, *Economics Letters*, 94.
- Bahçekapılı, C. (2009). Küreselleşme Sürecinde Güçsüzleşen Ulus-Devlet. İstanbul:Derin
- Bauman, Z. (1999). Küreselleşme Toplumsal Sonuçlar (A. Yılmaz, Çev.). İstanbul:Ayrıntı
- Bakır, H. (1999). İşletmelerde İhracatın Alternatif Finansman Olanakları. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Bilgin, C. ve Şahbaz, A. (2009). Türkiye’de Büyüme ve İhracat Arasındaki Nedensellik İlişkileri, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1)
- Coughlin, C. and Caarwright, P. (1987). An Examination of State Foreign Export Promotion and Manufacturing Exports, *Journal of Regional Science*, Vol:27, No: 3
- Durman, M. ve Önder, H. (2007). Teoride ve Uygulamada İhracat Teşvikleri. Bursa:Alfa Aktüel
- Ersungur, M. ve Yalman, N. (2009). Bölgesel Kalkınmada İhracat Teşviklerinin Etkinliği:Sivas İlinde Bir Uygulama, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 10(1)
- Eşkinat, R. (2001). Küreselleşme ve Türkiye Ekonomisine Etkisi.2. Baskı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Günsoy, B. (2006). Küreselleşme: Bir Varoluş Çözümlemesi. Bursa:Ekin Kitabevi
- İyibozkurt, E. (2002). Türkiye’nin Dış Ticareti, Dış Ticaret Eğilimi, Derleyen Emine Koban.
- Karaçor, Z. (2007). Öğrenen Ekonomi Türkiye. Konya: Çizgi
- Kemer, O. B. (2003). *İhracat Teşvikleri*. İstanbul: Alfa Yayınları

Şimşek, M. ve Yazıcı, R. (2004).İhracat Teşviklerinin Etkinliğini Ölçmeye Yönelik Bir analiz:Bilecik ve Eskişehir Örneği, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5(2)

Seyitoğlu, H. (2001). Uluslararası İktisat. 14. Baskı. İstanbul:Güzem Yayınları

Takım, A. ve Ersungur, Ş. (2010). Dahilde İşleme Rejimi:İhracat ve İthalat Üzerindeki Etkisi, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24(2)

Tomanbay, M. (2003). Dış Ticaret Rejimi ve İhracatın Finansmanı. 4. Baskı. Ankara: Hatiboğlu

Torlak, Ö. Kula, V. Özdemir, Ş. (2007). Türk İşletmelerinin İhracat Performansı Belirleyicileri, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 9(1)

Yazıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara:Detay

İnternet Kaynakları

Acar, O. ve Çağlar, E. (2012,Nisan). Yeni Teşvik Paketi Üzerine Bir Değerlendirme http://www.tepav.org.tr/upload/files/13340472740.Yeni_Tesvik_Paketi_Uzerine_Bir_Degerlendirme.pdf

Atayeter, C. ve Erol, A. (2011). Türkiye’de Uygulanmakta Olan İhracat Teşvikleri <file:///C:/Users/BU/Downloads/5000039234-5000054995-1-PB.pdf>

Saygılı, Ş.(2003, Temmuz). Bilgi Ekonomisine Geçiş Sürecinde Türkiye Ekonomisinin Dünyada ki Konumu

<http://ekutup.dpt.gov.tr/ekonomi/tarih/tr/saygilis/bilgieko.pdf> (Erişim Tarihi: 24.01.2016)

T.C. Ekonomi Bakanlığı, www.ekonomi.gov.tr (Erişim Tarihi: 24.01.2016 ile 07.07.2016)

Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı, www.ttg.gov.tr (Erişim Tarihi: 24.01.2016 ile 07.07.2016)

Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 24.01.2016 ile 07.07.2016)

Türkiye İhracatçılar Meclisi, www.tim.org.tr (Erişim Tarihi: 24.01.2016 ile 07.07.2016)